

Família i escola: col·laborem per a una societat més coeducadora

Family and school: working together for a more co-educational society

Autora: Rosa Maria Rosselló Mas
Treball Fi de Grau (TFG) – 4t (matí)
Tutora: Anna Balcells Balcells
Grau d'Educació Infantil
Curs 2022-2023

Resum

Treballar la igualtat de gènere a les escoles esdevé un fet primordial i necessari per adaptar-se a la realitat social actual. Conseqüentment, és forçós que el personal docent estigui format per poder portar a la pràctica la coeducació d'una forma adequada i puguin reflexionar entorn de les dinàmiques que sempre s'han considerat com a vàlides, però que estan molt lluny de ser pràctiques coeducadores. Si més no, perquè la coeducació pugui tractar-se de forma transversal i efectiva és incondicional la cooperació família i l'escola. Per aquest motiu, l'objectiu principal d'aquesta investigació és conèixer com treballen la coeducació a diferents escoles, com ho viuen les famílies i fins a quin punt es realitzen formacions per part de l'escola dirigides a les famílies. En el present estudi han participat 60 mestres, 91 famílies donant resposta a dos qüestionaris i una experta de la coeducació aportant la seva experiència a una entrevista. Els resultats de l'estudi suggereixen que la majoria dels i les mestres han rebut formacions sobre coeducació, però que, tot i això, no se senten del tot preparades per tractar el tema amb les famílies. La majoria també exposen que no duen a terme formacions amb les famílies tractant la coeducació. Per la seva banda, les famílies sí que declaren el seu interès de rebre formacions sobre coeducació per part de l'escola i la majoria afirma que fins al moment no n'ha rebuda. Així mateix, el document conclou amb l'afirmació que queda molta feina per fer per tal de poder garantir la igualtat de gènere i que continua sent un repte de la societat actual.

Paraules clau: Coeducació, educació infantil, relació família i escola, estereotips de gènere, formació.

Abstract

Working on gender equality in schools is essential and necessary. Consequently, it's imperative that teachers need to be prepared to be able to put it into practice in an appropriate way and to be able to reflect on the dynamics that have always been considered valid, but which are far from being coeducational practices. Nonetheless, in order for coeducation to be dealt with in a transversal and effective way, joint training of the family and the school is unconditional. Therefore, the aim of this research is to examine how coeducation works in different schools, how families experience it and to what extent joint training is carried out between the two agents. Thus, 60 teachers, 91

families and one coeducation professional took part in this study. Specifically, two questionnaires and an interview were used. The results of the study suggest that most teachers have received formation on coeducation, but that, despite this, they don't feel very prepared to deal with it, especially with families. Most of them also say that they don't carry out joint training with families on coeducation. For their part, families do declare their interest in receiving formation on coeducation from the school and the majority state that they have not received any so far. Overall, the document concludes with the statement that there is still a lot of work to be done in order to guarantee gender equality and that it continues to be a challenge in today's society.

Keywords: Coeducation, early childhood education, family and school relationship, gender stereotype, formation.

Introducció

Actualment, vivim en una societat on està molt present la lluita per la igualtat. En concret, dins l'àmbit de l'educació es treballa aquest aspecte a partir de la coeducació. Dürrenmatt (citada per Lienas, 2017, p.123), afirma que “vivim en un temps en què s'ha de lluitar per allò que és evident”. Desafortunadament, avui dia encara s'ha de parlar d'aspectes a assolir en l'àmbit de la igualtat de gènere. Per això, l'actual llei educativa, la Llei orgànica d'educació (LOMLOE), encara contempla la necessitat que l'educació que rebin els infants des de la primera infància estigui basada en la inclusió, l'equitat i la igualtat de gènere i, estableixi el respecte envers els drets i llibertats fonamentals, d'igualtat de drets i no discriminació (Orientació acadèmica LOMLOE, 2020). Més recentment, el Decret 21/2023, de 9 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil a Catalunya (2023), “incorpora la coeducació, la perspectiva de gènere i l'educació afectivosexual per afavorir el desenvolupament dels infants en un entorn sense estereotips amb una perspectiva d'igualtat de tracte i no discriminació” (Decret 21/2023, 2023, p.2). De la mateixa manera, l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible 5, de l'agenda 2030 de les Nacions Unides, lluita per “aconseguir la igualtat entre els gèneres i l'empoderament de totes les dones i nenes” (Nacions Unides, 2015). Així doncs, és essencial l'educació quant a la perspectiva de gènere per construir un món més pacífic i sostenible. Per consegüent, és forçosa la construcció d'un model coeducador on totes les persones tinguin les mateixes oportunitats i tracte, ja que nenes i nens “han de fer front a un món que ja no és com era en el passat i ja no els és útil la construcció de la feminitat i de la masculinitat tal com era abans” (Lienas, 2021, p.123).

La infància esdevé una etapa clau per a un bon desenvolupament integral quant a les dimensions afectiva, emocional, sexual, artística, cognitiva i física, ja que, com exposa Díaz (2009), l'ésser humà neix amb una gran capacitat d'adaptació a l'entorn que l'envolta. Aquesta adaptació als canvis és màxima en les primeres etapes de la vida i amb els anys es va reduint. D'aquí s'esdevé la importància d'introduir l'aprenentatge de models socials bàsics, entre els quals es troba l'educació lliure d'estereotips i la igualtat de gènere, des de ben petits.

A conseqüència de la gran complexitat que genera aquest tema en la nostra societat, sembla evident que els i les mestres han d'implicar-se personalment formant-se per tal de poder dur a terme bones pràctiques coeducatives envers les famílies i els infants, i així aconseguir la construcció d'una societat més justa (Rosàs, 2001).

Per tot el que s'ha comentat anteriorment, aquest estudi neix amb la finalitat de donar veu al personal docent envers el tractament i la formació que tenen al voltant de la coeducació i conèixer quina és la posició de les famílies respecte a la formació i acompanyament que reben o voldrien rebre per part dels centres escolars.

Marc teòric

Recorregut històric

Avui dia, tal com afirma Gencat (2022), la coeducació fa referència a les accions educatives que es porten a terme per potenciar la igualtat d'oportunitats, experiències, aptituds en igualtat de condicions, sense cap mena d'estereotip ni actituds discriminatòries per identitat de gènere, orientació sexual, expressió de gènere o raons de sexe. Per tal de poder entendre com s'ha arribat al terme de coeducació que utilitzem en l'actualitat és important posar de manifest els canvis en l'educació de les nenes i els nens al llarg de la història (Subirats, 2017).

Al llarg del segle XVIII a Espanya es van crear les escoles de nenes on rebien una educació que les apropava a saber com guanyar-se la vida. Les nenes aprenien a resar i a cosir. Els nens disposaven d'un currículum en què es treballava la lectura, l'escriptura, l'aritmètica, la gramàtica, la història i la geografia. Aleshores, existien dos currículums clarament diferents i, per tant, els aprenentatges de nens i nenes eren diferents: Aquesta pràctica educativa va durar fins bona part del segle XX. Subirats (2017) destaca algunes dates importants, com la del 1812 amb la presentació de l'Informe Quintana a

les Corts de Cadis, on es va crear un gran debat educatiu que va posar de manifest la importància d'aconseguir una educació per a tothom. Cal ressaltar que aquest tothom encara no comprenia les dones. En el darrer quart del segle XIX, la Institución Libre de Enseñanza va legitimar el dret de les dones a cursar totes les etapes educatives. A partir d'aquest moment es van començar a eliminar estereotips de gènere determinats pel tipus d'estudis i professions, encara que aquestes llibertats democràtiques no foren suficients per eliminar el poder de la masculinitat sobre el gènere femení (Bonal, 1997). Tot i això, Subirats (2017) especifica que aquest va ser un moment clau en la història de la coeducació, ja que es començà a considerar la importància que les escoles fossin igualitàries en termes de gènere. Un altre esdeveniment decisiu fou la reclamació de l'escola mixta, és a dir la demanda d'integrar les nenes en el model educatiu que fins aleshores només havia estat pensat i configurat pels nens, encara que seguís una metodologia educativa sexista. Aquest episodi va tenir lloc durant la Segona República (1931-1936). Durant aquests anys, es començà la conversió real d'escoles segregades a escoles mixtes, és a dir, d'escoles diferenciades per sexes a escoles que integressin a les nenes i els nens en una mateixa aula. Aquest canvi no va tenir lloc abans, ja que l'església i els sectors conservadors estaven totalment en contra del canvi. Desafortunadament, tots aquests avenços es van veure afectats i abolits amb l'alçament militar del 1936 (Subirats, 2017). Bonal (1997) ressalta que amb l'inici de la guerra els currículums i les pedagogies van tornar a ser diferenciades i jeràrquiques i que, en aquella època, la separació per sexes no només era per una qüestió de legitimitat, sinó un objectiu dins el sistema educatiu. Per tant, seguint amb aquest autor, comenta que no va ser fins que es va aprovar la Llei general d'educació de l'any 1970, que es va dictar l'alçament de les prohibicions contra la coeducació que s'havien establert a l'època del franquisme. Dins aquest escenari, Bonal (1997) esmenta que va ser a partir del 1984, on tots els centres tant públics com privats van estar obligats a transformar-se en escoles mixtes i, conseqüentment, a eliminar totes les matèries exclusives per a nenes. En definitiva, el segle XX va ser decisiu, ja que es van iniciar canvis a nivell polític i educatiu, orientats a assolir més democratització educativa (Carrillo, 2017). Sierra (2002) afegeix que, amb la Llei orgànica d'ordenació general del sistema educatiu d'Espanya (LOGSE) del 1990, es va establir el principi de la no discriminació per raons de sexe. Aquest fet va obligar a modificar els models curriculars en termes de gènere. Així doncs, una de les grans aportacions d'aquesta llei va ser la necessitat de plantejar l'educació per la igualtat de sexes com a tema transversal.

En l'actualitat, tal com exposa Subirats (2002), el sistema educatiu ha de vetllar perquè l'escola del futur avanci per garantir pràctiques coeducatives de qualitat. Així doncs, seguint amb aquesta autora, la coeducació actualment esdevé en una necessitat de canvi cultural, ja que malgrat tots els avenços, les dones continuen estant discriminades. Segons Carrillo (2017), les dades recents d'UNICEF donen a conèixer que més dels 110 milions d'infants de tot el món que no van a l'escola, dues terceres parts són nenes; o que dels 875 milions de persones analfabetes en el món, dues terceres parts són del sexe femení. Davant aquesta informació, Save the Children insisteix en el fet que si realment es volen complir els ODS per al 2030, cal que la societat es preocupi i actuï per revertir la situació de discriminació i exclusió dels infants, especialment en atenció a les nenes (Carrillo, 2017). Per aquest motiu cal començar a entendre la rellevància de la transformació cap a una educació igualitària on es valorin per igual nenes i nens i que aquesta educació pugui esdevenir possible a les generacions següents (Subirats, 2017).

Models de gènere

El gènere és una construcció que forma part de la cultura que marca els rols que haurien de tenir el sexe femení i masculí i cataloga quines actituds i valors han de seguir cada persona segons els seus genitals (Guitart, 2010). El gènere es va interioritzant i variant segons l'entorn més proper i la nostra pròpia percepció es crea a partir de la interacció amb els altres (Subirats, 2017). Aquest procés d'interiorització també ve marcat per la personalitat i els costums socials de cada persona en particular. Moltes vegades es vol trobar una explicació científica d'aquest procés d'interiorització, quan realment la neurociència no té res a veure amb aquest marc, ja que aquesta no pot dictar el que s'ha d'ensenyar a les escoles ni decidir sobre temes de coeducació o segregació per sexes (Reverter, 2021). Guitart (2010) corrobora que aquests models, per tant, són construccions col·lectives, van molt lligades al temps i al lloc on es reproduïxen, la qual cosa vol dir que són canviants, que evolucionen. No obstant això, sembla que tradicionalment, com a societat, interessa mantenir els estereotips de gènere perquè són un instrument de 'control'. Així doncs, amb paraules textuais de Guitart (2010, p.76), "el gènere entès de manera tradicional, actua com un sistema de classes que estableix i que manté dicotomies i polaritzacions entre els dos sexes". Una vegada més, i amb massa freqüència a través dels estereotips de gènere femení es demostra la inferioritat del sexe femení. Guitart (2020) assegura que els gens no indiquen què s'ha de pensar, com s'ha d'actuar ni quins són els interessos individuals. Aquest fet al final crea unes

expectatives diferents en la manera d'actuar envers les nenes contra els nens i l'acompanyament que se'ls fa és diferent (Rivas, 2019). Aquest aspecte ens porta a parlar dels estereotips, és a dir, de l'assignació d'unes característiques generals que s'associen a cada gènere (Subirats, 2017). Arribats a aquest punt, cal posar sobre la taula que hi ha dues realitats que configuren les criatures: el sexe que és la dotació natural i diferenciada pels òrgans sexuals, i el gènere, que, com s'ha dit, és el model que cada cultura atribueix com a propi de dones o d'homes (Subirats, 2017).

Objectius de la coeducació

La coeducació actualment té uns objectius molt clars lligats al fet d'eliminar els aspectes negatius i les jerarquies dels models vigents de gènere i obrir el camí de cada criatura en totes les dimensions de la vida i en totes les seves capacitats per adaptar-se al món. Per això, la tasca més important és canviar els models de gènere, “canviar la forma de transmetre les normes vinculades als gèneres que es donen tant a l'escola com en la societat en general, començant per la família i continuant pels mitjans de comunicació” (Subirats, 2017, p. 60).

Com ja s'ha mencionat anteriorment, la coeducació ha de promoure la creació d'una nova cultura on desapareguin els estereotips, i poder tenir la llibertat d'adoptar qualsevol mena de comportament considerat adequat a un ésser humà (Subirats, 2017). Així doncs, en paraules de Rosàs (2001), la coeducació és la veritable transformació social que ha de tenir en compte les possibilitats i necessitats de l'entorn en el qual s'emmarca per triar la millor estratègia a l'hora de potenciar el creixement de totes les persones, independentment de quin sigui el seu sexe i sense atribuir-lo els rols culturals que tradicionalment s'ha atribuït a dones i homes (gènere). Si això esdevé possible, serà inevitable que les diferències continuïn existint, però aquestes vindran determinades per la part biològica i no per la cultural. Això sí, cada persona podrà tenir el comportament que vagi en consonància amb la seva personalitat i no se sentirà induït a seguir cap classe d'estereotip i, per tant, les diferències vindran marcades per la individualitat de cada persona. Si això esdevé possible, serà un canvi que marcarà una autèntica revolució en la perspectiva de gènere (Subirats, 2017).

Principals agents de socialització que intervenen en l'educació dels infants

Considerant la teoria ecològica de Bronfenbrenner (1987) citada per Guitart (2020), la família és el primer agent de socialització dels infants, l'entorn que influeix més en el seu desenvolupament i creixement, en la construcció de la identitat personal i social i és en major mesura, la que marcarà el progrés de les criatures. Així, Bronfenbrenner (1987), entén que no es pot separar l'infant de la família, ans al contrari, per un òptim desenvolupament dels infants cal establir ponts entre ambdós contextos educatius, família i escola.

Per tant, el personal docent ha de ser reflexiu conjuntament amb les famílies i obrir espais de diàleg on el respecte i la confiança siguin la base per aconseguir un bon vincle (Berdalet et al., 2018). Rivas (2019) insisteix en la necessitat que hi hagi espais de sensibilització dirigits als familiars en temes relacionats amb el gènere i coeducació per poder assolir un bon acompanyament de les criatures des de la primera infància, atès que aquest procés de socialització no és neutre en termes de gènere. Com bé afegeix Guitart (2010), totes les persones adultes han d'acceptar que segueixen un recorregut històric i que són fruit d'una cultura que els ha transmès uns valors i creences. En el mateix sentit, d'Alabart (2016) indica que les persones adultes tenen un caràcter que les configura, que ve determinada per la manera que han satisfet les seves necessitats al llarg de la vida, però si es consciencien, tenen la possibilitat d'aprendre o rectificar per acceptar les necessitats dels seus infants.

És per això que tal com esmenta Rivas (2019), les famílies, en temes que els creen neguits, busquen aquests espais on puguin compartir les pors i trobin eines i estratègies per portar a la pràctica amb els seus infants. En aquest punt és on els professionals de l'educació tenen l'oportunitat de treballar conjuntament amb elles i potenciar l'esperit crític en temes de gènere i coeducació i poder donar-los respostes a totes les seves preguntes (Rivas, 2019).

L'escola, després de la família, és el segon agent de socialització dels infants (Bronfenbrenner, 1987) citat per Guitart (2010). Per això, és especialment rellevant que la comunitat educativa s'impliqui i dugui a terme pràctiques coeducatives. Tot i això, s'ha de ser conscient que es continuen reproduint models de gènere que perpetuen diferències individuals entre sexes. Aznar (2022) comenta que les actituds del personal docent van molt lligades a les seves creences estereotipades relacionades amb els rols que han de complir nens, per una banda i, nenes, per l'altra, creant així unes

expectatives sobre ells i elles que, al cap i a la fi, els condicionen. Bonal (1997) esmenta que aquestes postures moltes vegades són adoptades de forma inconscient, segurament a causa de la invisibilitat del sexisme en molts dels actes diaris. De manera que, és essencial, tal com recorda Guitart (2010), que el personal docent faci autocrítica de les seves pròpies concepcions i de les seves pràctiques i acceptin que encara que cada persona té la seva història personal regida per una cultura, l'educació que fomenten ha d'estar focalitzada cap a una escola democràtica. En atenció a això, Bonal (1997) posa en escena que s'han de donar totes les oportunitats possibles als infants perquè puguin desenvolupar totes les seves capacitats a partir dels seus interessos. D'aquesta manera, es podrà realment educar en la diversitat, és a dir, deixant de banda les generalitzacions i categoritzacions, entenent la responsabilitat envers els infants i la necessitat d'acompanyament i respecte (Guitart 2010).

Per damunt de tot, cal tenir present que cada persona és singular, plural i dinàmica i que va canviant en relació amb el món. Per això, cal educar en l'autonomia, donar les eines per poder decidir, sense coaccions, sense etiquetes estereotipades i trencar els cànons de gènere (Carrillo, 2017). Per tal causa, tal com proposa Rosàs (2001), cal que el personal docent aportí tota la informació adient i necessària perquè cada infant pugui escollir de forma lliure quin és el paper que vol desenvolupar dins la societat i pugui potenciar les seves aptituds. Així, els responsables de l'educació han d'entendre la coeducació com una eina que allibera les persones d'un context social que discrimina per raó de sexe (Rosàs 2001).

Atesa la importància que s'ha demostrat que té el fet de treballar de forma coordinada família i escola en l'educació dels infants i, en aquest cas parant especial esment a la coeducació, aquest estudi es planteja:

- Objectiu 1. Conèixer els mecanismes que tenen els centres educatius per a garantir la igualtat de gènere en tots els àmbits de la vida escolar
- Objectiu 2. Identificar quins neguits i quines necessitats tenen les famílies envers la coeducació dels infants i quin acompanyament necessiten o creuen que seria més adient per part de l'escola.

Així doncs, aquesta recerca pretén detectar la importància que li atorguen a la coeducació aquests dos agents socialitzadors, conèixer quins recursos tenen i necessiten i quina seria la millor forma de tractar-ho sinèrgicament per afavorir tots els aspectes comentats.

Mètode

Metodologia

L'estudi que es presenta consisteix en una recerca explicativa-descriptiva que pretén aproximar-se a conèixer com és la realitat actual entorn el terme coeducació plantejats des de tres perspectives: la dels i les mestres d'infantil en exercici, la de les famílies amb infants de 0-6 anys i la d'una experta en coeducació.

En referència a la metodologia, aquesta és de caràcter qualitatiu i quantitatiu. Qualitativa, ja que és un estudi que s'ha plantejat per aprofundir en conèixer opinions i visions de diferents subjectes entorn de la temàtica central de la coeducació. I quantitativa perquè s'han obtingut dades numèriques a partir dels qüestionaris des de la percepció de diferents mestres i famílies.

L'abast temporal d'aquesta recerca és transversal, l'estudi dels participants s'ha dut a terme en un moment determinat, en aquest cas durant el mes de març.

Participants

D'una banda, els participants de la recerca han estat un total de 60 mestres d'educació infantil, (0-6) en exercici, majoritàriament de les Illes Balears i també de Catalunya, d'entre 22 i 59 anys. El 66,7% treballen a un centre públic, i la resta a centres concertats-privats. Trobem també que el 94,9% dels participants s'identifiquen amb el gènere femení i el 5,1% amb el masculí. Amb les dades obtingudes amb aquests participants, es donarà resposta a l'objectiu 1 (vegeu annex taula A1).

D'altra banda, també han participat un total de 91 famílies, la majoria de les quals residents a les Illes Balears. El 71,4% de les persones participants són mares i la resta són pares d'una mitjana d'edat de 39,40 anys. Amb aquests participants s'ha donat resposta a l'objectiu 2 (vegeu annex taula A2).

Finalment, també ha participat en l'estudi l'experta en coeducació Berta Aznar, mestra en educació primària, psicòloga clínica i professora de la Facultat de psicologia, ciències de l'educació i l'esport de la Universitat Blanquerna - Ramon Llull. En particular, té tres màsters: psicopatologia clínica, psicoteràpia psicoanalítica i postgrau de psicologia en parella i família. És especialista amb violència de gènere i va treballar fins al 2018 com a coordinadora i psicoterapeuta a la unitat d'atenció a la dona de la

Fundació Vidal i Barraquer. Després ha anat centrant les seves línies de recerca i d'investigació amb el tema de la coeducació i l'educació afectivosexual i ha participat en estudis amb el Lluís Ballester de la Universitat de les Illes Balears sobre educació afectivosexual i consum de pornografia en adolescents.

Instruments

Els instruments utilitzats en aquesta recerca han estat: dos qüestionaris i una entrevista.

Els primers instruments administrats han estat els qüestionaris, un dirigit a mestres d'educació infantil ([vegeu annex 3](#)) i l'altre dirigit a famílies amb infants d'entre 0 i 6 anys ([vegeu annex 4](#)). El qüestionari és l'instrument que s'utilitza per a la recollida de dades a partir d'unes preguntes estructurades sobre una mostra de persones en concret, les respostes de les quals ajuden a poder corroborar o refutar unes hipòtesis prèviament plantejades i donar resposta a uns objectius (Meneses, 2011). Tots dos s'han elaborat adhoc i consten de preguntes obertes i tancades. Les preguntes tancades han estat contestades a través d'una escala estimativa (1-4, entenent 1 com a mínim i 4 com a màxim), també hi ha preguntes amb clau dicotòmica de resposta si/no i d'altres amb diferents opcions de resposta.

El segon instrument dissenyat és una entrevista dirigida a la Berta Aznar, experta en el tema de la coeducació. L'entrevista és una tècnica de recopilació d'informació que té l'objectiu de conèixer de forma oral i personalitzada quina és la visió entorn d'aspectes subjectius de la persona entrevistada com les creences, actituds, valors entorn de la realitat que s'està estudiant (Bisquerra, R., 2004). La conversa que es va dur a terme està dividida en quatre parts. La primera introductòria per conèixer la trajectòria professional de la persona entrevistada. Una segona part enfocada en conèixer l'opinió de l'autora entorn la coeducació en el moment actual. La tercera part es parla d'escola i coeducació i finalment una quarta part de família i coeducació. L'entrevista és semiestructurada, és a dir, s'ha elaborat un guió, però s'ha ajustat al que l'entrevista ha aportat ([vegeu annex 5](#)).

Procediment

A continuació, s'explica el procés que s'ha portat a terme per a recollir i analitzar les dades que ajudaran a donar resposta als objectius de recerca.

En primer lloc, pel que fa al contacte amb els i les mestres i les famílies, s'ha enviat la carta de presentació a diferents escoles sol·licitant la participació de l'equip docent responnent el qüestionari dirigit a ells i elles com a professionals de l'educació (vegeu annex 6). També s'ha demanat als responsables del centre la seva col·laboració per fer de transmissors del qüestionari dirigit a les famílies. Finalment, s'ha explicat el tema i objectius de recerca i, s'ha recordat la confidencialitat i anonimat de les respostes.

En segon lloc, en el cas de la posada en contacte amb l'experta en coeducació, s'ha enviat un correu electrònic a l'adreça de la universitat Blanquerna - Ramon Llull, enviant la carta de presentació per demanar-li la seva contribució en l'estudi. Una vegada respost la seva voluntat de participació, s'ha concretat dia i hora de portar a terme l'entrevista facilitant-li el guió de la mateixa perquè es pugui preparar les preguntes prèviament. També se li va facilitar el document de consentiment informat (vegeu annex 7), que ha signat per poder realitzar l'entrevista.

Els qüestionaris dirigits als mestres i famílies s'ha realitzat en línia. A l'inici dels dos qüestionaris hi ha una breu introducció explicant el tema i l'objectiu que es vol aconseguir amb les respostes. Abans de començar amb el qüestionari, s'ha fet una primera pregunta de consentiment a voler participar en la recerca, fent marcar 'sí o no'. Ambdós qüestionaris s'han enviat a 40 escoles i s'ha rebut contestació de 32. El segon instrument ha estat l'entrevista que s'ha dut a terme per la plataforma en línia de Google meet. Al començament de la trobada s'ha explicat en què consisteix l'estudi i quins objectius es volen assolir. També s'ha demanat el consentiment informat signat. A més, s'ha sol·licitat enregistrar l'entrevista per poder fer la transcripció i l'anàlisi posteriorment.

Finalment, després de recollir tota la informació, pel que fa a les dades qualitatives de l'entrevista, s'ha realitzat una transcripció del seu contingut i s'ha codificat tenint en compte les categories d'anàlisi prèviament definides. En correspondència a l'anàlisi de dades quantitatives, s'han elaborat diferents taules de freqüència per poder fer una anàlisi exhaustiva de les freqüències i fer les mitjanes de les dades que ho requereixen.

Resultats i discussió

A continuació, s'exposen els resultats obtinguts dels qüestionaris enviats als i les mestres i a les famílies i l'entrevista duta a terme a l'experta en coeducació. Juntament amb els resultats que es van exposant, també es van relacionant amb les bases teòriques que sustenten aquest estudi. Seguint aquesta estructura, s'aconsegueix que la interpretació dels resultats sigui el més comprensible i ordenada possible.

Els resultats es mostren tenint en compte els dos objectius específics del treball. Per tal que la redacció i discussió sigui més clarificadora, es redactarà per unitats d'anàlisi. De tal manera que s'exposaran les temàtiques següents: a) Tractament de la coeducació a les escoles. b) Formació i preparació de l'equip docent envers el tractament de la coeducació a l'escola. c) Accions que afavoreixen treballar la coeducació amb els infants. d) Treball conjunt família i escola entorn de la coeducació.

a) Tractament de la coeducació a les escoles

Els docents d'escoles públiques valoren com a molt important el fet de tractar la coeducació a les escoles ($M= 3,77$ sobre 4). Els i les mestres de les escoles concertades-privades també valoren com a molt rellevant el fet de tractar aquest tema a l'escola ($M= 3,60$ sobre 4). Per tant, malgrat que a les escoles concertades-privades no es valori tant com a les públiques, la diferència és molt poca. Amb relació a aquest tema, l'entrevistada assegura que el fet que se li proporcioni més importància o menys a la coeducació als centres, no ve definit per la titularitat del centre, sinó que depèn més de l'equip directiu, de la visió que tinguin i de la capacitat crítica sobre el sistema de desigualtats entre nens i nenes. L'entrevistada reforça aquesta idea afegint que les escoles actualment tenen molt bones iniciatives i que fan molta feina en aquesta línia. Les dades obtingudes en aquesta recerca, són coherents amb el que comenta Guitart (2010) quan diu que els centres educatius cada cop avancen més amb la intenció de promoure pràctiques coeducadores. En qualsevol cas, l'entrevistada assegura que “són necessàries directrius clares des de l'Administració pública, des del Departament d'Ensenyament, en l'àmbit de la igualtat entre nenes i nens per tal que no es desdibuixin les línies bàsiques d'actuació amb altres idees que no són feministes” (B.Aznar, comunicació personal, 30 de març, 2022).

b) Formació i preparació de l'equip docent envers el tractament de la coeducació a l'escola

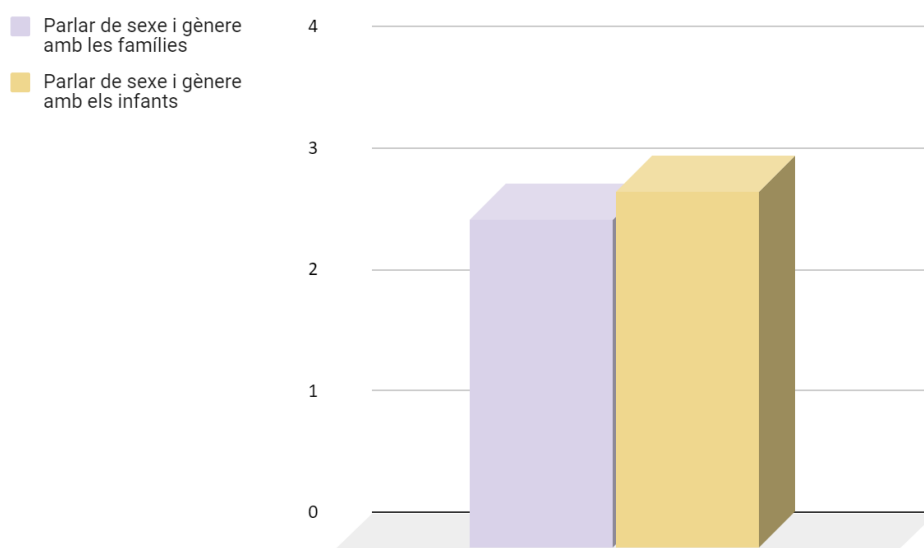
Un 75% dels i les mestres participants comenten que han rebut formacions al voltant de la coeducació. Dels 45 mestres que han respost a aquesta pregunta, 15 ho han fet per iniciativa de l'escola, 17 per iniciativa pròpia i 14 per ambdues vies. En referència a la formació dels i les mestres, l'entrevistada reforça la importància que hi hagi una formació pel que fa a tot l'equip docent per poder treballar i poder explicitar quines són les vies necessàries de centre a posar en pràctica.

Els membres de les escoles públiques consideren molt significatiu rebre informació sobre coeducació (M= 3,83 sobre 4). Amb la mateixa línia, per a les escoles concertades-privades és un tema també important (M= 3,45 sobre 4). Veiem així que ambdues titularitats donen molt valor al fet de rebre informació sobre coeducació.

En correspondència al fet de parlar de sexe i gènere amb les famílies i els infants, els docents demostren que se senten força preparats per tractar-ho amb les famílies (M= 2,75 sobre 4). Pel que fa a tractar-ho amb els infants, els i les mestres demostren que se senten lleugerament més preparades per tractar-ho (M= 2,94 sobre 4) (figura 1). Quant a les respostes de les famílies sobre el seu nivell de preparació per tractar la coeducació amb els infants, les famílies dels infants de les quals van a centres públics, consideren que estan força preparades (M= mitjana del 2,98 sobre 4). Les famílies amb infants que van a centres concertats-privats amb dades més baixes, però també se senten força preparades (M= 2,54 sobre 4).

Figura 1

Grau de preparació dels docents per parlar de sexe i gènere

c) Accions que afavoreixen treballar la coeducació amb els infants

En línies generals, els i les mestres comenten que la coeducació forma part de la seva vida diària a l'escola i que l'educació que fomenten està totalment subjecte a uns valors molt clars sobre aquest tema. També, alguns docents esmenten que és un tema que es tracta més a nivell intern, és a dir, que depèn molt de cada mestre/a en concret, de la seva actitud. Amb tot això, l'entrevistada manifesta la necessitat que els i les mestres siguin conscients de les idees preconcebudes que tenen interioritzades i evitin el que per inèrcia social s'acaba transmetent a l'infant i el perjudica en la seva vida futura. Aznar (2022), comenta el fet que les actituds del personal docent van molt lligades a les seves creences estereotipades relacionades amb els rols que han de complir nenes per una banda i nens per l'altra, creant així unes expectatives que al final condicionen. Bonal (1997), afegeix que aquestes postures moltes vegades s'adopten de forma inconscient, segurament a causa de la invisibilitat del sexisme en molts dels actes quotidians. Tot i això, molts dels i les mestres comenten que als centres on treballen tenen unes decisions de centre pactades, com és l'exemple de fer ús d'un llenguatge inclusiu, l'adult ha de ser un model que no fomenta actuacions sexistes i que actua davant situacions sexistes. Com a afegitó, també creuen que s'han de potenciar els jocs i materials inclusius no estereotipats, tenir presents els espais dels patis, les aules, banys mixtes, entre d'altres. Aquestes opinions dels participants estan en la línia amb el que declara Carrillo (2017), ja que fa esment al fet de tenir present que cada persona és singular, dinàmica i que va canviant en relació amb el món. Per aquest motiu, cal educar en l'autonomia, donar les eines per poder decidir, sense coaccions, sense etiquetes estereotipades i trencar els cànons de gènere. A més, la gran majoria de mestres participants comenten que tenen molt present l'adequació dels documents de centre entorn dels valors coeducatius que defensen a nivell de centre. Algunes escoles també comenten que tenen comissions específiques de convivència i coeducació amb representació de diferents cicles d'alumnes i que disposen de manuals de coeducació. Molts dels i les mestres coincideixen amb el fet de donar importància a tractar i treballar entorn de les commemoracions relatives a la dona com per exemple el 25N (Dia Internacional per l'Eliminació de la Violència contra la Dona), el 8M (Dia Internacional de la Dona), el Dia de la Nena i la Dona a la Ciència (11 de febrer). Així mateix, l'entrevistada esmenta a Marina Subirats i la seva proposta de tres àmbits d'actuació bàsics entorn de la coeducació a l'escola. En primer lloc, a tenir cura del llenguatge, en definitiva de buscar

alternatives per no utilitzar sempre el masculí genèric i que les nenes puguin sentir-se presents i no invisibilitzades. En segon lloc, tenir presents les desigualtats que reproduïxen els espais de l'escola. Cal promoure espais equitatius, igualitaris que permetin a les nenes poder ocupar també l'espai central en la mateixa mesura que els nens. En tercer lloc, reflexionar i analitzar entorn els materials didàctics que es fan servir.

Molts dels i les mestres també afegixen que les tècniques que els ajuden a poder treballar la coeducació, van molt lligades al fet de proposar activitats que evitin els estereotips i es duguin a terme, sempre, des del respecte, la naturalitat, la tolerància, normalització i reflexió. Potenciant així la cohesió de grup, la cooperació, tasques de col·laboració entre iguals. Les activitats específiques que generalment comenten que més els funcionen són per excel·lència els contes, les cançons, els tallers, els racons, les dinàmiques vivencials, les obres de teatre, els articles, els debats. En general, les famílies també destaquen que aquestes tècniques són les que els agradaria que es possessin en pràctica des de l'escola amb els seus infants per tractar de forma particular la coeducació.

Algunes famílies, però, destaquen el fet que els infants, en les primeres edats, no fan distincions, ni discriminacions per raons de sexe, sinó que són les persones adultes i la societat qui els ho transmet. Altres famílies també afegixen que és un tema que actualment se li atorga massa importància i fa que sigui un tema que crida encara més l'atenció i que, planificant activitats se'ls està avançant l'existència de diferències. D'altres familiars, també fan especial referència que el tema de la coeducació en cap cas hauria d'estar subjecte a ideologies polítiques. Així mateix, una minoria de mestres considera que no és viable treballar la coeducació sobretot amb infants d'escola bressol o com a mínim que no s'han de dur a terme activitats concretes per treballar el tema, donada l'edat dels infants. Si més no, l'entrevistada opina que és difícil trobar famílies que no defensin la igualtat entre dones i homes i que el que genera més problemes és el tema de l'educació afectivosexual, un dels pilars de la coeducació. En aquest sentit, continua esmentant que es detecten més resistències familiars quan hi ha unes creences i valors molt tradicionals on la sexualitat és un tema molt marcat. (B.Aznar, comunicació personal, 30 de març, 2022).

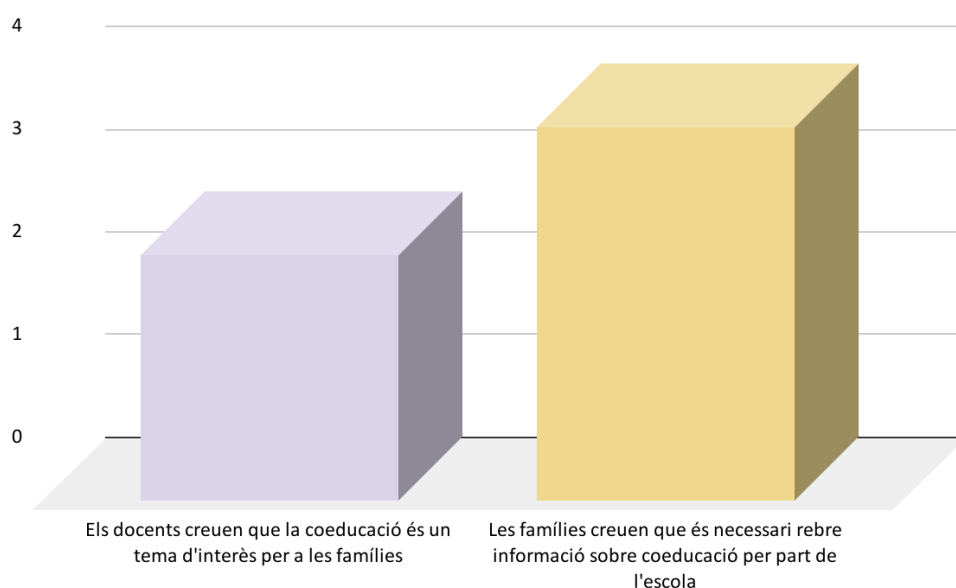
d) Treball conjunt família i escola entorn a la coeducació

Pel que fa a la relació família i escola a l'hora de treballar de forma conjunta la coeducació, l'entrevistada assegura la necessitat d'incloure, implicar i demanar col·laboració a les famílies i que hi hagi aliances amb tots els agents educatius implicats en l'educació i criança dels més petits per tal que sigui una lluita global.

Els i les mestres tant d'escoles públiques com concertades-privades pensen que és un tema que interessa força a les famílies ($M=2,40$ sobre 4). Contràriament, les famílies creuen molt fonamental i necessari rebre informació per part de l'escola al voltant de la coeducació ($M=3,43$ sobre 4). Amb aquestes dades veiem que existeix un breu desajust entre l'opinió dels i les mestres i les famílies. La visió dels docents és que no és un tema que interessi en excés a les famílies i, en canvi, les famílies exposen que és un tema que els interessa poder rebre informació (figura 2).

Figura 2

Comparativa entre el punt de vista dels docents i les famílies

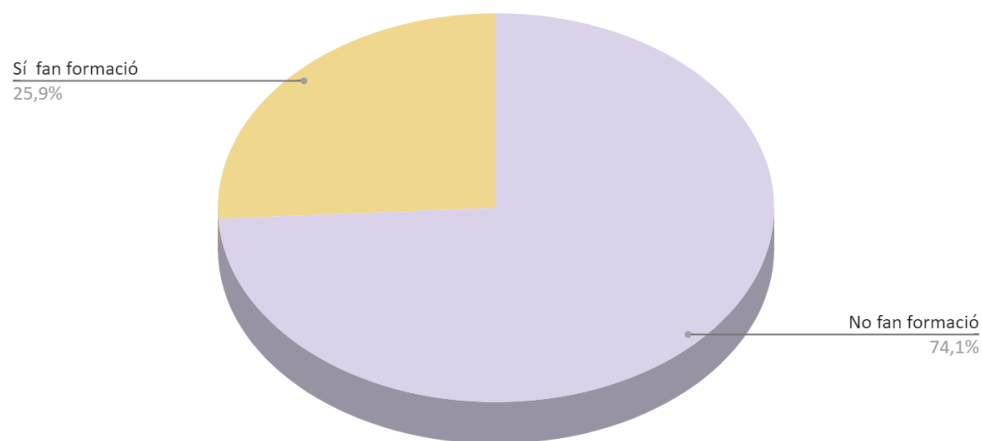

És d'especial rellevància destacar que un 74,1% dels i les mestres participants afirmen que no realitzen formacions dirigides a les famílies per tractar el tema de la coeducació. Així doncs, només un 25,9% sí que en duen a terme (figura 3). Es veu així una diferència molt considerable. Considerant la teoria ecològica de Bronfenbrenner (1987) citada per Guitart (2020), assegura que cal que els i les mestres tinguin present que han

d'atendre als infants, però també a les famílies que els acompanyen i els configuren. Per la seva banda, Rivas (2019) afirma que les famílies, en temes que els creen neguits, busquen espais on puguin compartir les pors i trobin eines i estratègies per portar a la pràctica amb els seus infants. En aquest punt és on els professionals de l'educació tenen l'oportunitat de treballar conjuntament amb les famílies i potenciar l'esperit crític en temes de gènere i coeducació i poder donar-los respostes a totes les seves preguntes (Rivas, 2019).

Figura 3

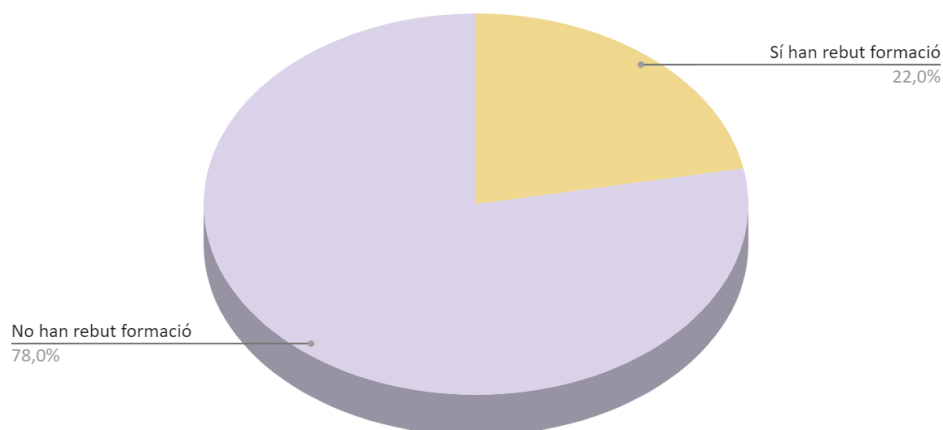
Escoles que fan formacions dirigides a les famílies entorn a la coeducació

D'igual manera, un 78% de les famílies comenten que no han rebut formació per part de l'escola al voltant de la coeducació, enfront un 22% que exposen que sí que n'han rebuda (figura 4). Per tal d'aprofundir-hi, amb el que coincideixen mestres i famílies que han respost de forma afirmativa que realitzen formacions, és en la forma que ho tracten. Ambdós agents comenten que ho treballen a partir de xerrades o mitjançant fulls formatius. És imperiós fer especial referència al fet que les famílies amb infants d'entre 0 i 3 anys confirmen que la formació que han rebut ha estat molt suficient (M=3 sobre 4), enfront de les famílies amb infants d'entre 4 i 6 anys que creuen que ha estat força suficient (M=2,33 sobre 4). Entenent així que les famílies amb infants d'entre 4 i 6 anys, els agradaria rebre un altre tipus de formació.

Figura 4

Famílies que han rebut formació per part de l'escola al voltant de la coeducació

Per tal de poder apropar la coeducació a un major nombre de famílies, els i les mestres destaquen el fet essencial de tenir la voluntat de conèixer bé a les famílies, la seva cultura i tradicions, d'escoltar-les i fer-les participants en les activitats de la comunitat educativa. Insisteixen en la necessitat de crear dinàmiques presencials amb les famílies i compartir com es tracta la coeducació a l'escola, fer arribar informació per diferents vies sobre com es viu al centre escolar i sobretot, destacar la necessitat de tenir aquesta mirada i acompanyament envers la coeducació durant la primera infància. En aquest sentit, molts dels i les mestres proposen el fet d'obrir les portes a les famílies, que passin un dia a l'escola per poder observar la igualtat, i la llibertat dels infants en aquest sentit. Hi ha mestres que suggereixen el fet de començar fent xerrades o assemblees explicant de què va el tema de la coeducació i a partir d'aquí, començar a treballar-ho de forma més pràctica a partir de tallers, tutories, projectes. Les opinions dels i les mestres participants coincideixen amb Berdalet et. al. (2018) quan exposa que el personal docent ha de ser reflexiu conjuntament amb les famílies i obrir espais de diàleg.

En aquesta línia, pel que fa a les famílies, existeix un gran desconeixement de què significa la coeducació i del que poden aportar com a família des de casa en benefici dels infants. A més, l'entrevistada corrobora i afegeix que les formacions s'haurien de plantejar com un espai de diàleg i debat i, no tant, com a formacions on els i les mestres expliquen i les famílies escolten. Les famílies necessiten sentir-se escoltades i compartir

la seva visió. Com a estratègia, destaca que amb les formacions que es proposen en línia, les famílies solen participar molt més. Suggereix també el fet de realitzar formacions centrades en temes concrets que engloba la coeducació, és a dir, treballar l'educació afectivosexual, la violència masclista, estereotips de gènere. Per complementar amb el que exposa l'entrevistada, també cal tenir present que hi ha mestres que pensen que arribar a les famílies pel que fa a aquesta temàtica és molt complicat, encara que creuen que en gran part és perquè a nivell d'escola s'ha reflexionat poc.

Per afegiment, en el cas de l'escola d'un dels i les mestres, comenta que la dificultat és amb les famílies magrebines, ja que a la seva cultura la coeducació no existeix i la criança és molt diferent si es té un nen o una nena. L'entrevistada en aquests casos declara que “és complicat des de la diversitat cultural tenint en compte que en alguns models culturals encara hi ha aquesta diferenciació molt marcada entre les nenes i els nens, en l'àmbit familiar, en l'àmbit laboral, en l'àmbit social, en l'àmbit institucional.” Per aquest motiu, “cal una relació prèvia de màxima confiança amb aquestes famílies, que es puguin sentir acollides i que puguin realment entendre que l'escola fa el millor pels seus fills i filles”. (B.Aznar, comunicació personal, 30 de març, 2022). Quan hi ha aquest tipus de relació, a les famílies se'ls pot explicar des de l'empatia i el respecte que el context en el qual s'emmarca l'escola, “la nena necessitarà sentir-se que pot ser igual de valuosa i valorada que els nens perquè sinó en aquest context realment es quedarà totalment aïllada, perquè es viu d'una altra manera” (B.Aznar, comunicació personal, 30 de març, 2022). L'entrevistada destaca que és essencial poder transmetre la lluita de les dones per ser considerades subjectes de dret igual que els homes.

Conclusions

Aportacions de l'estudi

Com se sap, aquest estudi de recerca té per finalitat conèixer com es tracta la coeducació a diferents escoles i, paral·lelament, conèixer a partir de la perspectiva de diferents mestres i també famílies, de la quantitat i qualitat de les formacions sobre coeducació que es realitzen per part de les escoles cap a les famílies. Un cop finalitzada la recerca, es pot concloure que els i les mestres tenen molt interioritzat el fet de fer ús de pràctiques coeducatives en el seu dia a dia i que a més, en general, ho treballen amb activitats específiques. Si més no, eminentment pensen que és un tema que a les

famílies no els interessa i poques escoles realitzen formacions amb les famílies per tractar el tema de la coeducació. Així mateix, s'ha pogut comprovar que per a les famílies és un tema que els preocupa i que necessiten saber més informació i per això, reclamen més formació. En síntesi, la realització d'aquesta investigació ens porta a concloure que tot i que les escoles donen molta importància a treballar la coeducació, són necessàries més formacions dirigides a les famílies per tractar temes de coeducació. La part positiva és que hi ha una voluntat generalitzada per part de l'escola i de les famílies de treballar conjuntament per poder avançar a un món més coeducatiu.

Limitacions

Al llarg del treball s'han trobat diverses limitacions. A continuació, s'exposen les tres més rellevants. En primer lloc, durant la redacció del marc teòric es van tenir diferents confusions conceptuals al voltant del que engloba el terme coeducació que va dificultar en alguns casos poder seguir una línia coherent de redacció. En segon lloc, en els qüestionaris, s'haurien d'haver concretat més les preguntes, demanar coses més específiques per enriquir els resultats. En tercer lloc, s'havia plantejat el fet de poder obtenir les mateixes respostes de mestres homes i de mestres dones, però el resultat obtingut ha estat del tot diferent, ja que només s'han pogut obtenir cinc respostes de mestres homes i totes les restants han estat dones.

Prospectiva

Per finalitzar, amb aquest estudi s'ha pogut veure de manera teòrica i sense aprofundir de forma excessiva com treballen la coeducació els docents a la realitat i com ho viuen les famílies. Una nova línia d'actuació atenent als resultats obtinguts podria estar focalitzada en la creació d'una proposta de com portar a terme sessions de coeducació família i escola.

També seria interessant, fixant-se en la realitat d'aquest estudi al qual el 94,9% de les mestres participants han estat dones, proposar una segona línia de recerca centrada en la creació d'una proposta per explorar si el tema de la coeducació és tan important pels homes com per les dones.

Referències Bibliogràfiques

- Abad & Roses, M. L. (2002). *Género y educación: la escuela coeducativa*. Editorial Graó
- Alabart, M. À., & Martínez Pardo, E. (2016). *Educació emocional i família: el viatge comença a casa*. Editorial Graó
- Aznar, B. (2022). La interacció escolar des de la perspectiva coeducativa. *Guix d'infantil*, 489, p.65
- Berdalet, M., Cols, M., & Dalmau, M. (2018). *El Compromís ètic del mestre: itinerari per a la formació dels futurs mestres i per als mestres que sempre s'estan formant*. Editorial Claret
- Bonal, X. (1997). *Las Actitudes del profesorado ante la coeducación: propuestas de intervención*. Editorial Graó
- Bisquerra, R. (2004). *Metodología de la investigación educativa*. La Muralla.
- Carrillo, I. (2017). *Desfer la teranyina del gènere des de l'educació*. Eumo Editorial
- Catalunya (2023). “Decret 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil”. *Diari oficial de la Generalitat de Catalunya*, 9 de febrer 2023, núm 8851, pp.1-39.
- Díaz, Mª J. (2009). Convivencia escolar y prevención de la violencia de género desde una perspectiva integral. *Revista cuatrimestral del consejo escolar del estado*, 11, pp.59-72.
<https://sede.educacion.gob.es/publiventa/participacion-educativa-n-11-revista-cuatrimstral-del-consejo-escolar-del-estado-la-educacion-factor-de-igualdad/educacion-mujer/14204>
- Elorza, C., Iturbe, X., & Puertas, L. (2014). Per què cal parlar d'igualtat a educació infantil? *Guix d'infantil*, 75, pp.11-13
- Gencat. (2022). *Coeducació, perspectiva de gènere*. Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/coeducacio/>

- Guitart Aced, R. (2010). A Voltes amb la coeducació : de la igualtat de gènere a l'educació en la diversitat. *Guix: elements d'acció educativa*, 363, pp.73-79
- Guitart Aced, R. (2020). *Ser nena, ser nen: com se n'aprèn, com s'educa?* Editorial Graó
- Orientació Acadèmica LOMLOE 2020.* (2020). Educaweb. <https://www.educaweb.cat/continguts/educatiu/sistema-educatiu/lleis-educacio/lomloe-2020/>
- Meneses, J. (2016). *El qüestionari*. Universitat Oberta de Catalunya. <https://femrecerca.cat/meneses/publication/cuestionario/cuestionario-cat.pdf>
- Nacions Unides. (2015). *Objectius de Desenvolupament Sostenible* <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/>
- Reverter, S. (2021). Together or separate? Contributions from neuroeducation to the debate on sex segregation in schools. *Pensamiento (Madrid)*, 77, 295, pp. 545–558. <https://doi.org/10.14422/pen.v77.i295.y2021.009>
- Rivas, A. (2019). La coeducació a casa. *Guix d'infantil*, 98, pp.29-33
- Rosàs, M. (2001). *La Coeducació: una oportunitat per descobrir-nos*. Fundació Catalana de l'Escoltisme Laic Josep Carol
- Sierra, C. (2002). El aprendizaje de los roles de género: de la inferioridad intelectual a la igualdad curricular. A M.L. *Género y coeducación: La escuela coeducativa*. (pp.13-22). Editorial Graó
- Subirats, M. (2017). *Coeducació, aposta per la llibertat*. Octaedro Editorial
- Subirats, M. (2002). La coeducación, un tema de futuro. A M.L. *Género y coeducación: La escuela coeducativa* (pp. 13-22). Editorial Graó
- Lienas, (2017). Conclusiones sobre el llibre de Marina Subirats. A M.S. *Coeducació aposta per la llibertat* (pp. 123 -127). Octaedro Editorial

Annexos

Taula A1

Dades demogràfiques dels mestres participants

	Freqüència
Gènere	
Femení	56
Masculí	3
Altres	0
TOTAL	59
Anys de dedicació a la docència	
Menys de 5	17
Entre 5 i 10	10
Entre 10 i 15	6
Entre 15 i 20	12
Entre 20 i 30	12
Més de 30	3
TOTAL	60
Comunitat autònoma lloc de treball	
Illes Balears	45
Catalunya	14
TOTAL	59
Cicle	
Escola bressol 0-3	25
Escola infantil 3-6	33
TOTAL	58

Titularitat del centre	
Centre públic	40
Centre concertat - privat	15
Centre privat	5
<ul style="list-style-type: none"> • Hi han participat mestres de 32 escoles diferents. 	
TOTAL	60
Funció que desenvolupen a l'escola	
Equip directiu	4
Tutor/a	37
Especialista	2
Mestre/a de suport	13
Altres	3
TOTAL	59
Edat mestres participants	Mitjana
	38,7

Taula A2*Dades demogràfiques de les famílies participants*

	Freqüència
Gènere	
Femení	67
Masculí	24
Altres	
TOTAL	91
Lloc de residència	
Illes Balears	89
Catalunya	2
TOTAL	91
Estat civil	
Solter/a	28
Casat/da	59
Divorciat/da	3
Vidu/a	0
Parella	1
TOTAL	91
Membres formen part de la família nuclear	
Dos	7
Tres	36
Quatre	40
Cinc	8
Més de cinc	0
TOTAL	
Rol dins la família	

Mare	65
Pare	24
Avi	0
Àvia	0
Tutor/a	0
Altres	2
TOTAL	91
Rang d'edat de l'infant	
0-3	36
4-6	54
TOTAL	90
Titularitat del centre on va l'infant	
Centre públic	44
Centre concertat - privat	37
Centre privat	8
TOTAL	89
Edat famílies participants	Mitjana 39,4

Annex 3. Qüestionari mestres

L'acompanyament de l'escola a les famílies en la construcció d'un model coeducatiu

Benvolgut/da.

Soc la Rosa Maria Rosselló, estudiant de 4t del grau d'Educació Infantil a la Universitat Ramon Llull, Blanquerna de Barcelona.

Actualment, estic realitzant el meu treball de final de grau que està enfocat a conèixer els mecanismes amb què compten els centres educatius per a garantir la igualtat de gènere en tots els àmbits de la vida escolar, i paral·lelament identificar quins neguits i necessitats tenen les famílies envers la coeducació dels infants i quin acompanyament necessiten o creuen que seria més adient per part de l'escola. *Amb les dades obtingudes amb aquest qüestionari podré aconseguir la informació necessària al voltant d'aquest primer objectiu plantejat.*

Aquest qüestionari està **compost per tres seccions**. La primera secció on hauràs de donar el teu consentiment a participar en la recerca, la següent secció que fa referència a preguntes sobre tu i finalment l'última secció on trobaràs un total de 13 preguntes obertes i tancades relacionades amb la coeducació i el **temps aproximat que hauràs de dedicar no serà més de deu minuts**.

També vull informar-te que es tracta d'un **qüestionari anònim** i les dades obtingudes es tractaran de forma totalment confidencial.

Aquest qüestionari **restarà obert fins al dia 26 de març**. Vull agrair-te per endavant la teva participació i implicació en el meu estudi.

 rosamariarm2@blanquerna.url.edu (no compartit)
[Canvia de compte](#)

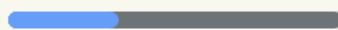

* Obligatori

Dono el meu consentiment a participar en aquest estudi? *

- Sí
- No

Següent

Pàgina 1 de 3

[Esborra el formulari](#)

A continuació et demanem un seguit de preguntes sobre tu

Gènere

- Femení
- Masculí
- Altres: _____

Edat

La vostra resposta

Quants anys fa que et dediques a la docència?

- Menys de 5
- Entre 5-10
- Entre 10-15
- Entre 15-20
- Entre 20-30
- Altres: _____

Comunitat autònoma del lloc de treball

- Catalunya
- Illes Balears
- Altres: _____

Cicle on treballes actualment

- Escola bressol 0-3
- Escola infantil 3-6

Titularitat del centre on treballes

- Centre públic
- Centre concertat privat
- Centre privat

Escola on treballes actualment

La vostra resposta

Funció que desenvolupes aquest curs a l'escola

- Equip directiu
- Tutor/a
- Especialista
- Mestre/a de suport
- Altres:

[Enrere](#)

[Següent](#)

 Pàgina 2 de 3

[Esborra el
formulari](#)

A continuació trobaràs 13 preguntes, algunes de resposta més oberta, altres amb diferents opcions de resposta i d'altres seguint una escala estimativa entenen **1 com a mínim i 4 com a màxim**.

1- Quin grau d'importància dona l'escola on treballes al tema de la coeducació?

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

2- Fins a quin punt creus que la coeducació és un tema a tractar a l'escola?

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

3- Al centre on treballes actualment, té un pla d'Igualtat que incorpori aspectes de gènere?

- Sí
- No
- Altres: _____

4- Al llarg de la teva trajectòria com a mestre/a, has rebut formacions al voltant de la coeducació?

- Sí
- No

En cas **afirmatiu**, has rebut formacions per iniciativa de l'escola o per iniciativa pròpia?

- Per iniciativa de l'escola
- Per iniciativa pròpia
- Ambdues opcions

5- Com a mestre/a, consideres important rebre informació sobre coeducació?

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

6- Et sents preparat/da per parlar de sexe i gènere amb les famílies?

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

7- Et sents preparat/da per parlar de sexe i gènere amb els infants?

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

8- A l'escola, tracteu la coeducació de forma implícita o més explícita?

- Implícita
- Explícita

9- Quines decisions explícites teniu pactades a nivell d'escola per a tractar la coeducació?

La vostra resposta

10- Des del teu punt de vista, quines accions o activitats creus que afavoreixen treballar el tema de la coeducació amb els infants?

La vostra resposta

11- Creus que és un tema que interessa o preocupa a les famílies?

1

2

3

4

12- Realitzeu formacions o activitats conjuntes amb les famílies tractant el tema de la coeducació?

Sí

No

En cas **afirmatiu**, de quina manera ho tracteu? *(pots escollir diferents opcions)*

Xerrades conjuntes proposades per l'escola

Tallers

Dinàmiques

Fulls formatius

Altres: _____

13- Des del teu punt de vista, quina creus que és la millor manera d'arribar a un major nombre de famílies per apropar la coeducació?

La vostra resposta

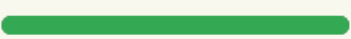
Reflexions o consideracions que vulguis compartir

La vostra resposta

Moltes gràcies de nou per la teva participació!!!

[Enrere](#)

[Envia](#)

 Pàgina 3 de 3

[Esborra el formulari](#)

L'acompanyament de l'escola a les famílies en la construcció d'un model coeducatiu

Benvolgut/da,

Soc la Rosa Maria Rosselló, estudiant de 4t del grau d'Educació Infantil a la Universitat Ramon Llull, Blanquerna de Barcelona.

Actualment, estic realitzant el meu treball de final de grau que està enfocat a conèixer els mecanismes amb què compten els centres educatius per a garantir la igualtat de gènere en tots els àmbits de la vida escolar, i paral·lelament identificar quins neguits i necessitats tenen les famílies envers la coeducació dels infants i quin acompanyament necessiten o creuen que seria més adient per part de l'escola. *Amb les dades obtingudes amb aquest qüestionari podré aconseguir la informació necessària al voltant d'aquest segon objectiu plantejat.*

Aquest qüestionari està **compost per tres seccions**. La primera secció on hauràs de donar el teu consentiment a participar en la recerca, la següent secció que fa referència a preguntes sobre tu i la teva família i finalment l'última secció on trobaràs un total de 7 preguntes obertes i tancades relacionades amb la coeducació i el **temps aproximat que hauràs de dedicar no serà més de deu minuts**.

Per tal de contestar aquest qüestionari **hauràs de pensar amb els fills/es que tens de 0-6 anys**.

També vull informar-te que es tracta d'un **qüestionari anònim** i les dades obtingudes es tractaran de forma totalment confidencial.

Aquest qüestionari **restarà obert fins al dia 26 de març**. Vull agrair-te per endavant la teva participació i implicació en el meu estudi.

 rosamariarm2@blanquerna.url.edu (no compartit)
[Canvia de compte](#)

* Obligatori

Aquest treball s'emmarca en el tema de la **coeducació**. D'una manera comuna s'entén aquest terme amb el fet de potenciar la igualtat d'oportunitats, experiències, aptituds en igualtat de condicions, sense cap mena d'estereotip ni actituds discriminatòries per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

Dono el meu consentiment a participar en aquest estudi? *

- Sí
- No

Següent

Pàgina 1 de 3

Esborra el formulari

A continuació et demanem informació sobre tu i la teva família

Gènere

- Femení
- Masculí
- Altres: _____

Edat

La vostra resposta _____

Lloc de residència

La vostra resposta _____

Estat civil

- Solter/a
- Casat/da
- Divorciat/da
- Vidu/a
- Altres: _____

Quants membres formen part de la teva família nuclear?

- Dos
- Tres
- Quatre
- Cinc
- Més de cinc

Quin és el teu rol dins la família?

- Mare
- Pare
- Avi
- Àvia
- Tutor/a
- Altres: _____

Rang d'edat del teu infant

- 0-3 anys
- 4-6 anys

Quin és el teu rol dins la família?

Mare

Pare

Avi

Àvia

Tutor/a

Altres: _____

Rang d'edat del teu infant

0-3 anys

4-6 anys

Titularitat de l'escola on va el teu infant

Centre públic

Centre concertat privat

Centre privat

Enrere

Següent

 Pàgina 2 de 3

Esborra el
formulari

A continuació trobaràs un seguit de preguntes. Algunes són de resposta més oberta, altres amb diferents opcions de resposta i d'altres seguint una escala estimativa entenenent 1 com a mínim i 4 com a màxim.

- Recordant que el tema de la coeducació s'entén en termes generals amb el fet de potenciar la igualtat d'oportunitats, experiències, aptituds en igualtat de condicions, sense cap mena d'estereotip ni actituds discriminatòries per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, contesta les següents preguntes pensant amb el teu fill/a de 0-6 anys.

1- Haves sentit parlar del terme coeducació abans de realitzar aquest qüestionari?

- Sí
- No

En cas **afirmatiu**, on haves sentit parlar del terme coeducació? (*pots escollir diferents opcions*)

- Escola
- Telenotícies
- Diaris
- Llibres
- Articles
- Xarxes socials
- Altres: _____

2- Fins a quin punt creus important rebre informació sobre coeducació per part de l'escola?

- 1 2 3 4
-

3- Has rebut formació per part de l'escola envers el tema de la coeducació?

- Sí
- No

En cas **afirmatiu**, quin tipus de formació has rebut? *(pots escollir diferents opcions)*

- Xerrades
- Cursos
- Fulls informatius
- Altres: _____

En cas **afirmatiu** d'haver rebut formacions, fins a quin punt creus que han estat suficients?

- 1 2 3 4
-

4- El dia d'avui, fins a quin punt et sents preparat/da per tractar el tema de la coeducació amb el teu infant?

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

5- Fins a quin punt consideres que és necessari treballar la igualtat de gènere a les escoles?

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

Preguntes obertes

6- Com t'agradaria que es tractés el tema de la coeducació amb el teu infant a l'escola?

La vostra resposta

7- Quin tipus d'informació creus que és important conèixer al voltant del terme de la coeducació?

La vostra resposta

Reflexions o consideracions que vulguis compartir

La vostra resposta

Annex 5. Guió de l'entrevista a l'experta en coeducació

INTRODUCCIÓ: aspectes professionals

PRIMERA PART: introducció del tema

- 1- Per començar, amb una frase, com definiries el terme coeducació?
- 2- Què és per tu portar a la pràctica la coeducació en el dia a dia dels infants a l'escola?
 - I més enllà de l'escola?

SEGONA PART: escola i coeducació

- 1- En termes generals, creus que les escoles treballen d'una forma adequada i eficient per fomentar la coeducació?
- 2- Des del teu punt de vista, quins creus que són els mecanismes que més funcionen a les escoles per treballar la coeducació amb els infants?
- 3- Consideres que hauria de ser obligatori que totes les escoles tinguessin un pla d'igualtat que facin referència a aspectes de gènere?
- 4- Consideres que el fet de ser escola pública o privada influeix en com tracten el tema de la coeducació?
- 5- Què penses del fet que actualment hi continuï havent escoles que divideixen els infants per sexe?
 - És possible treballar la coeducació en aquests contextos?
 - En cas afirmatiu, de quina manera?
 - En cas negatiu, de quina manera creus que afecta a l'educació dels infants?
- 6- Fins a quin punt creus que amb el nou Decret 21/2023 d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil, que fa referència encara més explícitament a la importància de les pràctiques coeducatives, les escoles reflexionaran al voltant d'aquest aspecte?
- 7- Quines estratègies creus que serien eficients per reforçar aquest tema a les escoles per tal de poder avançar cap a una educació lliure d'estereotips en aquest àmbit?
- 8- Creus que la informació i formació que tenen les escoles envers la coeducació és adequada i suficient? Per què?
- 9- Com podem tractar la coeducació a les aules amb els infants sense condicionar en temes ideològics / culturals / religiosos?

TERCERA PART: família i coeducació

- 1- Creus que en termes generals és un tema que preocupi o interessi a les famílies?

2- Creus que és un tema que tenen en compte les famílies a l'hora d'escollir el centre on aniran els seus infants?

3- Quina creus que és la millor forma d'apropar i conscienciar per part de l'escola a les famílies a aquest terme i fer-ho d'una forma respectuosa, entenedora i adaptada a cada família en concret sense que es puguin sentir discriminades o jutjades?

Altres

1- Quin és el repte més gran a aconseguir actualment envers la coeducació?

Annex 6. Carta de presentació enviada al centres educatius

Benvolgut/da,

Soc la Rosa Maria Rosselló, alumna de 4t curs d'Educació Infantil de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna (URL), i m'adreço a vostès per demanar-vos la col·laboració en l'estudi que estic duent a terme pel meu treball final de grau que té per objectius conèixer els mecanismes que tenen els centres educatius per a garantir la igualtat de gènere en tots els àmbits de la vida escolar, i paral·lelament identificar quins neguits tenen les famílies envers la coeducació dels infants i quin acompanyament creuen que seria més adient per part de l'escola.

En concret, el que necessitaria és que l'equip de mestres d'educació infantil del vostre centre repongui un qüestionari (**adjunt número 1**) i fer arribar a les famílies d'educació infantil un segon qüestionari (**adjunt número 2**).

Les dades que s'obtinguin seran guardades de forma confidencial i es preservarà el vostre anonimats.

Així doncs, us agrairia que us animéssiu a prendre part d'aquest projecte que s'està convençuts que ajudarà a conèixer quins neguits tenen les famílies envers el tema de la coeducació i quina és la millor manera per acompanyar-les des de l'escola.

Per a qualsevol informació / aclariment restem a la vostra disposició al telèfon 673463165 o a l'adreça electrònica de rosamariarm2@blanquerna.url.edu

Aprofito l'ocasió per a saludar-vos molt cordialment i esperem comptar amb la vostra participació.

Cordialment,

Rosa

Barcelona, 10 de març de 2023

Annex 7. Consentiment informat de l'entrevista a l'experta en coeducació

CONSENTIMENT INFORMAT PER LA PERSONA PARTICIPANT

Títol del Treball de Recerca: “L’acompanyament de l’escola a les famílies en la construcció d’un model coeducatiu”

Investigador responsable: Rosa Maria Rosselló Mas.

e-mail: rosamariarm2@blanquerna.url.edu

INFORMACIÓ BÀSICA del Treball de Recerca:

L’estudi es planteja conèixer els mecanismes o mitjans que tenen els centres educatius per a garantir la igualtat de gènere en tots els àmbits de la vida escolar, i paral·lelament identificar quines inquietuds tenen les famílies envers la coeducació dels infants i quin acompanyament creuen que seria més adient per part de l’escola. Així doncs, aquesta recerca pretén detectar la importància que li aporten a la coeducació aquests dos agents socialitzadors, conèixer quins recursos necessiten i quina seria la millor forma de tractar-ho conjuntament per afavorir els aspectes comentats.

Amb l’entrevista, el que es pretén és poder tenir una visió d’una experta en coeducació per posteriorment poder fer un contrast més exhaustiu i concret de les dades que s’obtinguin en els qüestionaris que he realitzat tant a mestres com a famílies per donar resposta als dos objectius que m’he plantejat.

El material i/o les dades obtingudes gràcies a la seva participació en aquest Treball de Recerca seran d’ús exclusiu intern de la Facultat de Psicologia, Ciències de l’Educació i l’Esport-Blanquerna. En el cas que fossin incloses en una publicació dins de l’àmbit acadèmic i científic complirien estrictament les condicions ètiques de confidencialitat exigides en una recerca d’aquestes característiques.

La persona participant ha de llegir i contestar les següents preguntes amb atenció (encerclar la resposta correcte):

Ha llegit tota informació que li ha estat facilitada sobre aquest projecte? SÍ/NO

Ha tingut l’oportunitat de preguntar i comentar qüestions sobre el projecte? SÍ/NO

Ha rebut suficient informació sobre aquest projecte? SÍ/NO

Ha rebut respostes satisfactòries a totes les preguntes? SÍ/NO

Està d’acord en participar-hi? SÍ/NO

Autoritza la seva participació en el projecte? SÍ/NO

Autoritza la participació de les persones de les quals és responsable (en el cas d'una representació institucional)? SÍ/NO

Data: 20/03/2023

Signatura de la persona participant (noms i cognoms entre parèntesi):

.....

Exemplar per al participant / Exemplar per a l'investigador